

բական օրէնքները, կառավարութիւնը ան-
կարող է զսպել իրլանդացի ապստամբներին։
Այն ժամանակից որ սկսվել է Պարնելի
դատաստանական գործը, Իրլանդիան համե-
մատաբար հանգիստ է, բայց հանգստու-
թիւնը ժամանակաւոր է և իրլանդական
առաջնորդներից ներշնչած։

Նիքներ, Հայեր, ասօրիներ և այլն, օրա-
կան հացի կարօտ են։

Ահա, ուրեմն, այն պարսից զօրքերը,
որոնք գալիս են իրանց հպատակներին
սլաշտանելու արիւնարբու քիւրդերի դէմ,
բայց իրանք աւելի մեծ բարբարոսութիւն-
ներ, վայրենութիւններ և գաղանութիւններ

Անզլիական կառավարութեան համար
անշրաժեցա է խիստ միջոցներ գործադրել
մինչեւ որ քննվի կալուածական վերանորո-
գութեան օրինագիծը։ Երբ ամենքին յայտ-
նի կը լինի այդ օրինագիծը, նա կը հանգս-
տացնի իրլանդացիների մեծամասնութեանը
և իրլանդացի խռովարաներին կը զրկի
այդ մեծամասնութեան համակրութենից և
օգնութենից։ Երկիրը կատարելապէս հանգս-
տացնելու համար պէտք է լօրդերի ժո-
ղովը հոգայ և Իրլանդիային շնորհէ այն
օրէնքները, որոնց նա մի քանի ժամանակ
առաջ մերժեց, չը նայելով կառավարութեան

U.S.

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ

Մեր Դավրէժի մոռացութեան տակ ընկած հայ թատրօնի հարցը կրկին զարթեցաւ. Այս անգամ Խնայողական ընկերութիւնը նրան թե և թիկունք դառնալով՝ առաւ. իր Խնամոց տակ, կիլավա թաղում կսուռցած դահլիճը խախուտ վնելով՝ արդէն քանդվեցաւ և տեղի հեռաւորութեան պատճառով էլ անյարմար էր և մանաւանդ որ շինված էր եկեղեցու բակում։ Այժմ բուն քաղաքի մէջ, հայոց թաղում, պ. Գորոյիանցների տան կից փոքրիկ պարտիզի մէջ Խնայողական ընկերութեան ծախքով շինվեցաւ մի նոր թատրօնական դահլիճ, որը կարող է պարունակել մինչև 150 աթոռ, այլ և ունի 3 լոժաներ։ Մտաղրութիւն կայ մինչև բարեկենդան մի քանի ներկայացումներ տալ, որոնցից առաջինը տեղի կունենայ յունվարի 10-ին, արդէն պատրաստվում է «Արշակ Արկլորդ» ողբերգութիւնը և «Պուրաօնեակ» կատակերգութիւնը։ Փրանսերէնից թուրքերէնի թարգմանած, որպէս զի հասկանալի վինի թատրօնում դանվող եւրօպացիներին և պարսիկներին։ Թէի բուն Խնդրից դուրս եմ շեղվում, բայց ես այստեղ կուղէի ասել մի քանի խօսք։ Ամբողջ Ատրպատական նահանգի տեղական լեզուն թուրքերէն է. ժողովուրդը խօսում է թուրքերէն, բայց որովհետեւ զրականութիւն չունի և մի յատուկ դպրութիւն չունի, նա զրում է պարսիկերէն—տիրող ազգի լեզուն. մինչև անգամ Քիւրղիստան գաւառը, ուր խօսում են քիւրղերէն՝ զրելու ժամանակ ստիպված են իրանց խօսածն ու մոածածը յեղաշրջել պարսկերէնի, ըստ որում քիւրղերն էլ կորցրել են իրանց զրական լեզուն,—իրանց աթութաքը.

Մեր թատերական խումբը, որ կազմված էր
մի տասնեակ աշխոյժ երիտասարդներից, չը նա-
յելով որ նրանցից մի քանիսը այժմ բացակայ-
են դժբաղդաբար, մնացածները մեծ եռանդով
գործը առաջ են տանում, ընդունելով իրանց
մէջ մի քանի նոր ուժեր. յոյս ունենք, որ ներ-
կայական միեւող ասջորակ հանոնեն:

Այժմս ի դէպ է, որ մի քանի խօսք էլ մեր
խնայողական ընկերութեան համար ասեմ, թէ
ինչ է այս ընկերութիւնը և ինչ է շինում: Այս
ընկերութիւնը կազմվեցաւ անցեալ 1880 թւի
յունվարի սկզբից. ես սրա մասին անցեալ տարի
գրել էի «Մշակին», բայց իմ այդ նամակը խըմ-
բագրատուն չէր հասել: Խնայողական ընկերու-
թիւնը մի հաստատ և հիմնաւոր կանոնադրու-
թիւն ունի 60 երիտասարդ անդամակիցներով,
որոնք անփոփխ են և նրանց թիւը սահմանա-
փակ. Նա ունէ մի գործադիր ժողով, որ ըն-
տըրվում է բոլոր անդամակիցներից քուէար-
կութեամբ: Ընկերութեան նպատակն է նոյն ե-
րիտասարդաց ապագան ապահովել, նրանց իւրա-
քանչիւրից ամսական 8 դռան կամ 3 րուբլ
թղթադրամ վճար ստանալով, իբր աւելորդ ծախ-
քերի խնայողութիւն: Անդամակիցները 1880
թւի յունվարից մինչև ապագայ 1900 թւի
յունվարը, այսինքն 20 տարի շարունակ կամ
240 ամիսներ պարտաւոր են իրանց ամսական
վճարը հատուցանել ընկերութեան գործադիր ժո-
ղովին առանց ընդհատելու: Եթէ որ մի անդամ
է մետք ու ապանում է մինչև մի ամբողջ տարի,

նա զրկվում է ընկերութիւնից և նրա տեղ և
ընտրվում է մի ուրիշը. եթէ որ մի անդամ
մեռնի, նրա մինչև այն ժամանակ վճարած գու-
մարը իր տոկոսիքով արվում է մեռնողի ժա- կա

ին, բայց ոչ յառաջ քան 1900 թուականը, ետև իրաւունք չը կայ 20 տարին չը լրացնի երութեան գումարին մի որ և իցէ ճառով ձեռք տալ կամ նրան բաժանել ընկերութիւնից մի անդամ կամենայ բանել, նա կը զրկվի մինչ այն ժամանակ իր ածից: Այս ընկերութեան ղեկիզն էլլրէժի հայ երիտասարդաց խնայողական ընթեհեն: Յու տարե առաջ-հայութական օճառե

իան գործադիր ժողովը, որ 60 անդամակից տարին ստանում է մօտ 2000 բուրլ այժմ այդ գումարը տոկոսներով է շահաց. իր 2 պատուաւոր գանձապետների մօտք վարկ ունեցող վաճառականներ են, իսկ մի քանի տարուց յետ այդ գումարը հասած կը լինի. մինչև 10 հազար բուրլու ժամանակ գործադիր ժողովը բոլոր անդամների հետ խորհելով (մի ընդհանուր ժողով) ակտոր է մի շահառիսական ոռոգ սեփ

ակ, մի բանկ, մի կանտոր, կամ մի առևկան ճիւղ դէպի Ռուսաստան կամ մի այլը, միշտ Դավրէժը կենտրօն ունենալով։ Եղոր գործադիր ժողովը դժուարութիւնների չդիպի, եթէ որ նրան անակնկալ վտանգնեացանաս։ Եթէ որ նա անասնեան եղաւ

Ապաւսայ, որ ու ասույթաք զը յանէ մինչև 20 տարին և կը պործէ իր պարուղիւնների համեմատ, այն ժամանակ ընդութիւնը՝ կարելի է ասել որ կուննայ սասփելի գումար իսկ երբ 20 տարիներ

ցնեն, գործադիր ժողովը հաշիւ կը տայ բանդամակցութեան և բոլոր շահած կապը հաւասարապէս կը բաժնէ 60 անդամակիցին, որոնցից իւրաքանչիւրը՝ եթէ գործելող զնան՝ կարող է ստանալ 2 կամ 3 հազարի, գուցէ և դրանից էլ շատ. Մեր երիտադներից շատերը 20 տարի չանցած արդացած կը լինեն և գործելու ուժից ընկապիսիսիների համար մի բաւականին չափ միարական երեսյթ կը լինի սա և մի լաւ ստի միջոց. էլ չենք խօսում այնպիսիներ, որոնք ընկած կը լինեն աշխարհիս բնաքների չար և սաստիկ հալածանքներ Աստուած մի արասցէ) տակ. Թէ որչափ և վեն հանգամանքները 20 տարվայ մէջ, ամանակը ցոյց կը տայ. Ուրեմն ընկերութեանը նրա համար է խնայողական, որ խոռարութիւն ունենայ իր անդամակից երիտադների ապագայի համար:

Խնայողական ընկերութեան մի տարվայ Անը անցաւ և նպաստաւոր. Նա մի քանի օր ո իր միամնայ գործունէութեան հաշիլ պէտայ ընդհանուր ժողովին, որ լինում է տարանզամ, նա պէտք է կատարէ մի և նոյն ժնակ իր առաջին տարեդարձի հանդէսր.

Ամեն կողմից ցրտի և թանձր ձիւնի ծայն
լսվում նոյն խոկ Աստրապատականի գաւառ
ից, բայց մինչև օրս մեր քաղաքը ձիւն
ած. մի երկու անդամ միայն ձիւնը, որպ
նրամաղ փոշի երեացել է օղումը, որ զեա
հասած հալուել է. եղանակը այստեղ ան

Առ է որպէս գարուն։
Առ այժմ օքրդական խնդիրը, նոցա միութեան և նոցա արշաւանքները ձմեռվայ հետ քնարական է ու անհետ։ Ու առահօք ուստի

անք կը սկսեն նորից իրանց չարագործութիւնը, թէ ոչ. դժուար է զուշակել նոյնալէս, և հետեանք կունենայ և թէ ինչ կը ծնի «Քեկան միութիւնը»։ Պարսկական կառավարունը իր բոլոր բանակներին զինադադար տուչե զարուն, որ այն ժամանակ դարձեալ սնակները պէտք է զնան դէպի Քրդստան

Հմանները զէն ի ձեռիս և, որպէս լուս ա
ռ ուրիշ զօրքեր էլ պէտք է նորից կանչպ
աքի տակ: Համգ աղան երեսւմ է, որ ընդ
լութիւն չէ զտել Թիւրքիայում և նրա բար
մական կապերը խղված են երեսւմ Շէյ
ռ. Նա այժմ գսնվում է Սէրդաշտ լեռներո
րձելով չարիքներ հասցնել պարսիկներ
ց լեռների ամենաթանձր ձիւնից բաւակ
ստասխան է լսում: Շէյխը մի ուրիշ խոր

Նկութիւն է զործ դառնամ թիւրքաց կառապ
թեան մօտ. «Ես կամ իմ որդիս երբէք չե
րծակվել պարսից վրա, ոտ եղել է նրա
զմից. Երբ ես խնացայ, որ Համզ ազան աս
մբվել է և դիմել մեր կողմը, ես նրան յան
դի Շէյխ Կաղրին, որ տանէ Սովորքութ
իշնորդէ հաշտեցնելու, բայց անիրաւ պո
լիները կամենում էին որդուս սպանել, աս
զմից զէնքի շառաչիւն լսեցի և որդուս մաս
սկածանքների մէջ մնալով՝ ինքս անձամբ Ո

ի գնացի, ուզում էի քաղաքի մզկիթը մտնել և
սղօթել, նրանք ինձ թնդանօթի գոռսցներով
զատասխանեցին. անճարացած մի օր «Մահամմէ-
դի խաղաղութիւնը ասեցի ձեզ հետ լինի» և ես
լերադարձայ իմ տեղը, ասել է Շէյխը:

Սպէհսալարը, որ Սովուք-բուլաղ էր, այնտեղից
մնցել է Ուրմի և յետոյ Աալմաստ և այժմ նա
տոյ է, որաեղից մինչև մի շաբաթ կը վերադառ-
նայ Դավրէժ։ Նա ճիշդ մի շրջան արեց Ուրմիի
ծովակի չորս կողմը, նա լաւ քննեց Քրդստանի
սահմանները, տեսաւ նրանց արած աւերմունք-
ները։ Սփէհսալարը թողած է մի քանի հազար
պահապան զօրք սահմանի վրա, աւստրիացի
հրահանգիչ Ավոթընան Բիկովիչի հրամանատա-
րութեան տակ, որ ճիաւոր զօրաց զլխաւորն է,
իսկ Ավոթընան Չէքը, որ հետեակ զօրաց զլխա-
ւորն է, օրերումս իր կրթած զօրքերով եկաւ
Դավրէժ։ Նա մի օր այստեղի զօրաց հրապարա-
կում մի եւրօպական ձեի մանօվրա արեց, զօր-
քերը լաւ խաղում էին. Թագաժառանգ իշխանը
նրան ընծայեց մի թանգազին շալ, իսկ նրա բա-
տալիօնին ընծայեց 200 թուման։ Այդ բատալի-
օնի պաշտօնակալները Թէհրանի՝ ազնուական
ասոսիենեցին են նոր ճետ հարնած։

Արմենակ

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Ա Ե Զ Ա Զ Գ Ո Յ Ց Ի Ե Բ Ն Կ Ե Ր Ո Ւ Թ Ե Վ Ի Ց

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒԽԻՔ, 15 յունվարի Այսօր
զմերային սլալատի մէջ տեկինցիներին
յաղթելու պատճառով՝ եղած գոհութեան
մաղթանքի ժամանակ Պետրօպավլօվսկայա
ամրոցից թնդանօթներ արձակեցին։ „Պօրյ-
ածօք“ լրագիրը հաղորդում է. թիւրքաց
դեսպանատունը Բ. Դրան շրջաբերականով
յայտնեց արտաքին գործերի մինիստրու-
թեանը, որ ոռւսաց դեսպանից Բ. Դրանը
ներկայացրած զրութեան համեմատ, թիւր-
քաց կառավարութիւնը կարգադրեց մի-
ջոցներ գործադրել քիւրդերի դէմ, որոնք
վնասում են Ռուսաստանի շահերին, ապս-
տամբվելով Պարսկաստանի դէմ, որը, ոյժ
չունենալով ընդդիմադրել քիւրդերի ահա-
զին հրոսակներին, իր դեսպանների միջ-
նորդութեամբ շատ անգամ խնդրել է Ռու-
սաստանից և Թիւրքիայից ընդհանուր մի-
ջոցներ գործադրել քիւրդերի դէմ, որոնք
աւերում են պարսկական նահանգները։
„Պօրյածօք“ լրագիրը հաղորդում է.
անգլիական դեսպանատունը բանակցում է
ոռւսաց արտաքին գործերի մինիստրու-
թեան հետ այն սահմանների մասին, ո-
րոնք պէտք է անցկացնվեն Ախալտեկիի
օսմանի Օգուստանիո նոր նուածման ա-

նապատճերի մէջ։ Պաշտօնապէս հրատա-
րակված է Բարձրագոյն հրովարտակ գենե-
րալ Ակօբելեվի անունով, որ յիշում է
նրա ծառայութիւնները և շնորհում է նր-
ան սուրբ Գէորգի 2-ր կարգի շքանշանը։

մանով զեներալ Ակօբելիվ ինֆանտերիայի
զեներալի աստիճան է ստացել տեկինցի-
ների դէմ արած գործերի պատճառով
Այսօր, յունվարի 15-ին տեկինցիներին
փառաւորապէս յաղթելու պատճառով պա-
լատի մէջ պէտք է ժողովվեն բոլոր զենե-
րալները, շտաբ և օբերօֆիցերները թէ
զվարդիայի, թէ այլ զօրքերի և թէ նա-
ւատորմի, գոհութեան մաղթանք լսելու
համար: Գեներալ-մայօր Լօմակին նշանակ-
ված է Արքայի նահանգական զինուորա-
կան կառավարիչ: Պետերբուրգի գուման
Պատեմանի և Պետերբուրգի աստվածա

Ա. ՊԵՏԵՐԲՈՒԻՐԳ, 15 յունվարի: Գետական
բանկի $5^0/0$ տոմսակը առաջին շրջանի արժեք
95 ր. 12 կ., երկրորդ 93 ր. 12 կ., եր-
րորդ 93 ր. 50 կ., չորրորդ 93 ր.
ներքին $5^0/0$ առաջին փոխառութեան տոմ-
սակը արժեք 222 ր. 50 կ., երկրորդ 221
ր. 75 կ., արեւելեան առաջին փոխառու-
թեան տոմսակը արժեք 92 ր., երկրորդ 92
ր., երրորդ 92 ր. 12 կ., ոսկի 7 ր. 82
կ.: Ռուսաց 1 ըուբլ կօնդօնի վրա արժեք
25,09 պէնս, ռուսաց 100 ր. Համբուրգի վրա
արժեք 214 մարկ, Փարիզի վրա 265 ֆր-
անկ: Տրամադրութիւնը ամուր է:

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆ